

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ОВСІЙЧУК Карина Вадимівна

УДК 336.7

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**«Оцінка впливу іноземного капіталу на діяльність
банківської системи України»**

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Карина ОВСІЙЧУК

Керівник роботи
СУС Леся Валеріївна
к.е.н., доцент

Житомир – 2025

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту Поліського національного університету

Рецензент:

професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету, д.е.н., проф. Микитюк Валерій Мар'янович

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

допустити до захисту

Голова комісії _____ Олександр ВІЛЕНЧУК

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
допустити до захисту.

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № __ від «__» червня 2025 р.

В. о. завідувача кафедри фінансів і кредиту _____ Лариса НЕДІЛЬСЬКА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Карина Вадимівна ОВСІЙЧУК** захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____ Тетяна ТОВСТУХА

«__» червня 2025 р.

АНОТАЦІЯ

Овсійчук К. В. Оцінка впливу іноземного капіталу на діяльність банківської системи України. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. – Поліський національний університет, Житомир, 2025.

У кваліфікаційній роботі розглядається вплив іноземного капіталу на функціонування банківської системи України. Детально проаналізовано динаміку присутності іноземних банків та їхню частку, а також досліджено груповані балансові показники за банківськими групами. Виявлено, що приблизно третина активів української банківської системи перебуває під контролем банків з іноземним капіталом. Окремо досліджено та впорядковано стратегії розвитку іноземних банків, визначено переваги та недоліки їхньої діяльності в країні, а також можливості та ризики для їхнього подальшого розвитку. Наведено прогноз депозитного та кредитного портфелів банківської системи України.

Ключові слова: банки, банківська справа, стратегія розвитку, банківська система, іноземний капітал, банківські групи, інвестиції.

ABSTRACT

Ovsiichuk K. Assessment of the Impact of Foreign Capital on the Activity of the Banking System of Ukraine. - Manuscript.

Qualification paper for obtaining a Bachelor's educational degree in specialty 072 – Finance, Banking and Insurance. – Polissia National University, Zhytomyr, 2025.

This qualification paper examines the impact of foreign capital on the functioning of Ukraine's banking system. It thoroughly analyzes the dynamics of foreign bank presence and their market share, as well as investigating grouped balance sheet indicators by banking groups. The research reveals that approximately one-third of the Ukrainian banking system's assets are controlled by banks with foreign capital. Separately, the development strategies of foreign banks are explored and systematized, identifying the advantages and disadvantages of their operations in the country, along with opportunities and risks for their future growth. The paper also provides a forecast of the deposit and credit portfolios of the Ukrainian banking system.

Keywords: banks, banking, development strategy, banking system, foreign capital, banking groups, investments.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ.....	7
1.1. Іноземні інвестиції у банківський сектор як прояв фінансової глобалізації..	7
1.2. Зарубіжний досвід іноземних інвестицій у банківський сектор	11
Висновки до розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ....	14
2.1. Аналіз діяльності банку з іноземним капіталом	14
2.2. Особливості функціонування іноземних банків в Україні	17
Висновки до розділу 2.....	22
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ПРИСУТНОСТІ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ	23
3.1. Оцінка ефективності діяльності банківських установ з іноземним капіталом	23
3.2. Прогнозування показників діяльності іноземних банків в Україні	28
Висновки до розділу 3.....	29
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33
Додатки.....	Ошибка! Закладка не определена.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах глобалізації іноземний капітал сприяє економічному зростанню, забезпечує впровадження сучасних технологій та підвищує стійкість фінансових систем. Для України це особливо важливо через необхідність інтеграції в світову економіку, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення стабільності в умовах економічних викликів. В умовах наближення України до ЄС і міжнародних ринків банки з іноземним капіталом стають провідниками світових практик, що має важливе значення для банківської системи та економіки країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень. Питанням впливу іноземного капіталу на розвиток банківської системи України приділено увагу у наукових працях таких вчених, як Бездітко Ю [6], Білавич Ю., Стебляк Д. [9], Гой Ю., Терехух М. [10], Кавецький Я. [14], Кочорба В., Манець О. [16], Кулиняк І. [18], Прасолова С. [28], Приказюк Н. Сацюк М. [29], Руцишин Н., Мединська Т., Вінявська В. [37], Хома І., Папірник С. [40] та інші.

Мета й завдання дослідження. Метою дослідження є теоретико-методичне обґрунтування проблем формування та розробка практичних рекомендацій щодо оцінки впливу іноземного капіталу на діяльність банківської системи України.

Завданнями дослідження є: ознайомитися з теоретичними основами впливу іноземного капіталу – визначити поняття, види та особливості іноземних інвестицій в банківському секторі; проаналізувати зарубіжний досвід Польщі впливу банківського іноземного капіталу на економіку країни; проаналізувати структуру власності та діяльність іноземного банку; оцінити стан функціонування кредитних установ іноземних банківських груп в Україні – дослідивши частки активів, пасивів та кредитного портфеля у банківській системі; дослідити потенційні загрози для економічної безпеки та стабільності банку, що можуть виникати внаслідок іноземного впливу; сформулювати

пропозиції щодо ефективного використання іноземного капіталу для посилення конкурентних переваг банківської системи і мінімізації можливих ризиків.

Об’єкт і предмет дослідження. Об’єктом виступає іноземний капітал у банківській системі України. Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та прикладних аспектів впливу іноземного капіталу на діяльність банківської системи України, включаючи фінансові показники, стандарти управління, рівень інноваційності та ризики, пов'язані з іноземною участю.

Методи дослідження. Для дослідження були використані такі методи: абстрактно-логічний метод – при визначенні сутності та видів іноземних інвестицій; метод синтезу – для адаптації зарубіжного досвіду; метод порівняльного аналізу – при дослідженні економічних показників діяльності іноземних банків. Узагальнення було використано для написання висновків.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. За результатами роботи було опубліковано наукову статтю в журналі категорії «Б» – Сус Л., Овсійчук К. Оцінка впливу іноземного капіталу на діяльність банківської системи України в умовах сучасних викликів і загроз. *Економіка та суспільство*. 2024. (68).

Опубліковано тези – Овсійчук К. Процентна політика банків сфери кредитування у період воєнного стану. *Студентські наукові читання 2023. Матеріали конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету*. Житомир : Поліський національний університет. 2023. С. 103-106.

Практичне значення отриманих результатів. Представлено рекомендації щодо покращення, які відіграватимуть ключову роль у процесі формування банківського капіталу розглянутого банку. Окрім того, визначено пріоритетні напрями вдосконалення управління банківським капіталом в умовах воєнного стану.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (41 найменування), трьох додатків, містить 4 таблиці, 5 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ

1.1. Іноземні інвестиції у банківський сектор як прояв фінансової глобалізації

В умовах глобалізації та інтеграції національних економік на міжнародному рівні іноземний капітал набуває дедалі більшого значення для розвитку банківської сфери. Іноземні інвестиції не лише забезпечують додаткові фінансові ресурси для банків, але й сприяють впровадженню передових технологій, сучасних управлінських підходів та міжнародних стандартів у веденні бізнесу.

Іноземний капітал – це фінансові ресурси, вкладені іноземними фізичними або юридичними особами (нерезидентами) в підприємства, банки чи інші економічні активи країни.

Залучення іноземного капіталу є важливим чинником, що впливає на розвиток банківсько-фінансового сектору України. Кожен вид іноземного капіталу має свої специфічні характеристики та вплив на банківську діяльність, забезпечуючи стабільність і конкурентоспроможність банківських установ (дод. А).

Прямі іноземні інвестиції дають можливість іноземним інвесторам контролювати діяльність банків, впроваджувати стандарти корпоративного управління та посилювати стабільність фінансових установ. Портфельні інвестиції надають можливості для диверсифікації активів, водночас не забезпечуючи прямого контролю над банком. Кредити та позики від міжнародних установ є важливим джерелом фінансування проектів та кредитування, а депозити іноземних клієнтів сприяють розвитку національної депозитної бази. Спеціалізовані інвестиційні інструменти, такі як венчурний капітал, підтримують інновації та розвиток FinTech в Україні.

Отже, іноземний капітал не лише розширює фінансові можливості банків, але й сприяє інтеграції України в глобальний фінансовий ринок та підвищенню конкурентоспроможності банківської системи.

Іноземні банки часто розглядають відкриття та роботу в економіках, що перебувають у процесі трансформації, як нову економічну можливість. Проте, скасування бар'єрів для надходження прямих іноземних інвестицій не означає, що вони з'являться автоматично.

Іноземні банки виходять на ринки, де існують сприятливі умови, а саме: економічне середовище вже є стабільним і передбачуваним, тобто макроекономічна політика є чіткою та протидіє високій інфляції, грошово-кредитна політика є ефективною та дотримується законодавства; платіжна система та міжбанківський ринок повинні добре функціонувати; присутність інших міжнародних компаній є бажаною, оскільки вони становлять клієнтську базу на першому етапі та забезпечуватимуть прибуток. Інші суб'єкти, включаючи місцеві підприємства та індивідуальних клієнтів з високим доходом, можуть стати потенційною сферою інтересів для цих банків лише після глибшого розуміння умов, що панують на даному ринку.

Іноземні банки мають на вибір наступні варіанти виходу на закордонний банківський ринок через: створення представництва; відкриття філії; створення банківського акціонерного товариства; входження до існуючих банків; придбання певного відсотку статутного капіталу вітчизняного банку [15].

Залучення іноземного капіталу є важливим компонентом розвитку сучасної банківської сфери, особливо в країнах, що перебувають у процесі економічних перетворень. Теоретичне обґрунтування впливу іноземного капіталу дозволяє глибше зрозуміти, як саме його залучення впливає на стабільність та інноваційність банківської системи. Основними аспектами цього впливу є економічний розвиток, підвищення конкуренції, ефективне управління ризиками та технологічний прогрес, які спільно формують стійку та прогресивну банківську систему.

Теоретичні основи впливу іноземного капіталу на банківську сферу:

- іноземний капітал може стимулювати економічне зростання, забезпечуючи банки додатковими ресурсами для кредитування бізнесу та населення. Це підвищує інвестиційну активність і споживчий попит;
- входження іноземного капіталу підвищує рівень конкуренції на ринку, що змушує банки впроваджувати інноваційні продукти та вдосконалювати обслуговування клієнтів, покращуючи загальну якість фінансових послуг;
- іноземні банки часто впроваджують нові підходи до управління ризиками, що може поліпшити стійкість українських банків до фінансових криз;
- залучення іноземного капіталу сприяє трансферу технологій і знань, що дозволяє українським банкам впроваджувати сучасні технології та практики.

Таким чином, іноземний капітал відіграє важливу роль у зміцненні банківської сфери країни, забезпечуючи додаткові ресурси для економічного зростання, розширюючи кредитні можливості та сприяючи збільшенню інвестиційної активності. Залучення іноземних інвесторів стимулює конкуренцію на ринку, що мотивує банки впроваджувати інновації та покращувати якість обслуговування. Крім того, запровадження передових практик управління ризиками та технологічних рішень, які привносять іноземні банки, підвищує стійкість і стабільність фінансової системи, знижуючи ризики під час кризових ситуацій. У результаті, іноземний капітал стає одним із ключових чинників, що підтримує розвиток національної економіки та сприяє інтеграції банківської системи країни у світовий фінансовий простір.

Іноземний капітал, що надходить у банківську сферу, здійснює значний вплив через різні механізми та канали, що допомагають посилити стійкість банківської системи, підвищити рівень інновацій і поліпшити якість фінансових послуг. Вплив іноземних інвесторів на діяльність банків можна поділити на кілька ключових механізмів, які представлені на рис. 1.1.

Загалом, механізми впливу іноземного капіталу на банківську сферу України багатогранні та включають як фінансові впливання, так й інноваційні, управлінські та технологічні зміни. Завдяки приходу іноземних інвесторів, банки

отримують доступ до нових технологій, підвищують ефективність внутрішніх процесів, покращують управління ризиками та адаптуються до міжнародних стандартів.

Фінансова підтримка і збільшення капіталу

- Методи впливу: вливання прямих інвестицій, придбання акцій банку, участь у додаткових емісіях

Впровадження сучасних стандартів корпоративного управління

- Методи впливу: участь в управлінні банком, делегування іноземних менеджерів або консультантів, інтеграція політик з управління ризиками

Передача технологій і впровадження інновацій

- Методи впливу: інвестування в IT-інфраструктуру, доступ до патентів і технологій, розробка спільних проектів у фінтех-секторі.

Покращення управління ризиками

- Методи впливу: навчання персоналу, передача методологій управління ризиками, впровадження систем моніторингу і контролю ризиків

Підтримка економічного розвитку та розширення кредитування

- Методи впливу: збільшення кредитних ліній, надання спеціальних умов кредитування, залучення до фінансування великих інфраструктурних проектів.

Рис. 1.1. Вплив іноземних інвесторів на діяльність банків

Джерело: власні дослідження.

Загалом, внесок іноземних інвестицій до банківської сфери є важливим для підвищення ефективності, конкурентоспроможності та технологічного розвитку банківської системи. Водночас, це супроводжується ризиками, які потребують уваги з боку регуляторних органів для забезпечення економічної безпеки та захисту національних інтересів.

Рациональне поєднання переваг іноземного капіталу з мінімізацією ризиків дозволить створити стабільну і розвинену банківську систему, яка сприятиме довгостроковому економічному зростанню країни.

1.2. Зарубіжний досвід іноземних інвестицій у банківський сектор

Адаптація зарубіжного досвіду є необхідною умовою для розвитку банківського сектора. Розглянемо досвід Польщі. Перший етап проникнення іноземного капіталу в польську банківську систему охопив 1990-1991 рр. та першу половину 1992 р. Це був період оптимальних умов для створення як банків з іноземним капіталом, так і вітчизняних банків. Ліберальне ліцензування Національного банку Польщі в той час дозволило заснувати численні нові приватні банки, а також вийти на польський банківський ринок іноземним банкам, які були важливими в міжнародній конкуренції. Ліцензії на цю діяльність надавав Національний банк Польщі і уряд наполягав на створенні нових банківських установ, оскільки вони мали сприяти розбудові нової сильної економіки, підтримувати її розвиток і активно брати участь у її трансформації [3].

Проте, сподівання на масовий приплив іноземного капіталу в польський банківський сектор не виправдалися, адже Польща сприймалася як нестабільна країна як економічно, так і політично. Існуюча слабка комунікаційна мережа, яка є основою для розвитку банківських послуг, відсутність відповідних приміщень та їх висока ціна вплинули на стримані та консервативні дії деяких іноземних інвесторів, які, не ризикуючи збитками, віддали перевагу відкриттю свого представництва, ніж безпосередньо займатися банківською операційною діяльністю в Польщі [3].

З середини 1992 р. до першої половини 1994 р. Національний банк Польщі змінив політику банківських ліцензій. Незважаючи на те, що на той час було отримано значну кількість заявок на банківські ліцензії від іноземних інвесторів, Національний банк Польщі не видав нових ліцензій. Це було результатом кризи, яка стала помітною в молодій та слабкій польській банківській системі. У цей період більш важливим, ніж ширша присутність іноземних банків, було, на думку центрального банку, зміцнення внутрішнього банківського сектору шляхом консолідації, реструктуризації та приватизації банків, яким загрожує

банкрутство. Так розпочався другий етап допуску іноземного капіталу в польський банківський сектор. Проте, щороку кількість іноземних банківських інвестицій зростала настільки швидко, що Національний банк Польщі прийняв стратегію їх стримування. В обмін на отримання ліцензії, центральний банк використовував іноземних інвесторів для порятунку польських банків, яким загрожує крах [3].

Безперечно, іноземні банки були і є найбільш зацікавленими у створенні нових банків – акціонерних товариств з повністю контрольованим ними капіталом, а не тільки купувати акції приватизованих польських банків, яким загрожує банкрутство, зі слабким капіталом [3]. У таких умовах відбувався третій етап входження іноземного капіталу на польський ринок, починаючи з 1994 р.

У 1997 р. розпочався четвертий етап входження іноземного капіталу. У той час було прийнято нові закони «Про банки» та «Про Національний банк Польщі». Нові правила мали на меті сприяти відновленню банківської системи та адаптувати її правила до принципів, прийнятих у Європейському Союзі, шляхом гарантування максимальної безпеки банківської системи, зміцнення капітального оснащення банків та збалансування відносин між банками та його клієнтами [3].

Проте, з 1-го січня 1999 р., відповідно до зобов'язань щодо лібералізації, які взяла на себе Польща при приєднанні до Конвенції ОЕСР, іноземні банки можуть подавати заявку на отримання ліцензії на рівних умовах з польськими банками. Це означає, що не можна буде вимагати від іноземних фінансових установ виконання умов, відмінних від тих, які накладаються на польський капітал [3].

Управління іноземним капіталом банківською системою Польщі є ефективним, оскільки існують великі можливості для діяльності іноземних банків у цій країні. Досвід Польщі показує, що іноземні банки у наш час стали серйозними конкурентами для польських банків у сфері діяльності на польському банківсько-фінансовому ринку, маючи значну перевагу в

економічному, технологічному, продуктовому та кваліфікаційному потенціалі. Через свою силу, що впливає з кількості капіталу та кількох десятиліть традицій, завдяки яким вони набули знань, і слабких сторін конкуренції в умовах ринкової економіки, вони небезпечні. Відсутність обмежень на національному ринку може призвести до поглинання більшої частини банківського сектора іноземними банками. Попри все, іноземні банки в Польщі приносять багато позитиву. Вони забезпечують впровадження сучасних технологій і формують здорову конкуренцію, необхідну для підвищення якості послуг.

Висновки до розділу 1

1. Встановлено, що залучення іноземного капіталу є важливим компонентом розвитку сучасної банківської сфери. Видами іноземних інвестицій є прямі, портфельні іноземні інвестиції, вклади в депозитні рахунки, кредити та позики, спеціалізовані інвестиційні інструменти.

2. Доведено, що іноземний капітал, який надходить у банківську сферу, здійснює значний вплив через різні механізми та канали, а саме: фінансова підтримка і збільшення капіталу, впровадження сучасних стандартів корпоративного управління, передача технологій і впровадження інновацій, покращення управління ризиками, підтримка економічного розвитку та розширення кредитування.

3. Розглянуто досвід Польщі та виявлено, що іноземні банки стали серйозними конкурентами для польських банків у сфері діяльності на польському банківсько-фінансовому ринку, маючи значну перевагу в економічному, технологічному, продуктовому та кваліфікаційному потенціалі.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ

2.1. Аналіз діяльності банку з іноземним капіталом

Яскравим прикладом функціонування іноземного капіталу на ринку банківських послуг України є Укрсиббанк – один із провідних банків країни, із іноземним капіталом, який уже понад три десятиліття активно розвиває свою діяльність на вітчизняному ринку фінансових послуг.

На сьогодні ПАТ КБ “Укрсиббанк” є частиною міжнародної фінансової групи BNP Paribas, яка володіє 60% акцій банку. Ще 40% акцій належать Європейському банку реконструкції та розвитку (ЄБРР). Таке розподілення акцій забезпечує стабільну підтримку з боку іноземних інвесторів, а також дозволяє банку впроваджувати передові технології та практики, які використовуються у Європі.

Для оцінки впливу іноземного капіталу на діяльність Укрсиббанку, особливо в умовах змін у банківському секторі України, доцільно проаналізувати динаміку кількості відділень банків впродовж 2021-2024 рр. (рис. 2.1).

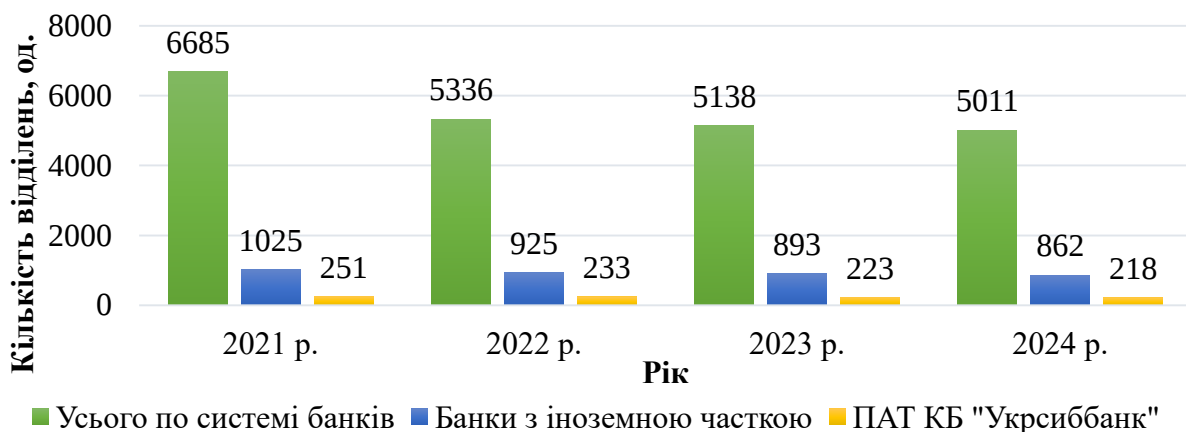

Рис. 2.1. Кількість банківських відділень в Україні станом на 2021-2024 рр.

Джерело: сформовано автором на основі [23].

Отже, за даний період спостерігається загальна тенденція до скорочення кількості відділень як по всій банківській системі України, так і в банках з

іноземним капіталом. Зниження фізичної присутності банків свідчить про перехід до більш ефективних моделей роботи, орієнтованих на цифровізацію та дистанційне обслуговування клієнтів.

Встановлено, що кількість відділень Укрсиббанку також скоротилася до 218 (2024 р.). Таким чином, вплив іноземного капіталу на діяльність ПАТ КБ «Укрсиббанк» проявляється через удосконалення мережі відділень та впровадження сучасних технологій, що дозволяє банку залишатися конкурентоспроможним на ринку України в умовах зростання популярності дистанційних послуг.

Для дослідження напрямів використання іноземного капіталу в банківській системі України, варто проаналізувати склад активів ПАТ КБ «Укрсиббанк». На основі наведених даних, виявлено, що збільшення обсягів коштів на обов'язкових резервах у НБУ та короткострокових розміщень пов'язане з вимогами регулятора до банків підтримувати стабільність, а також із зростанням обсягів коштів, які банк зберігає у вигляді резервів, що підвищує надійність банку. Доведено, що підвищення суми коштів на кореспондентських рахунках, депозитах та кредитах в інших банках вказує на активну співпрацю банку з іншими фінансовими установами та оптимізацію ліквідності через міжбанківські операції [23, 26].

Натомість зменшення кредитів іншим банкам свідчить про зміну стратегії банку в наданні кредитів фінансовим установам, тобто банк спрямував більше коштів на кредитування клієнтів та інвестиції. Разом з тим, загальна сума активів зросла з 78,0 млрд грн (2021 р.) до 169,1 млрд грн (2024 р.), що вказує на суттєве розширення фінансових можливостей банку [23, 26].

Водночас, важливим аспектом для розуміння фінансової стабільності банку є аналіз складу власного капіталу, оскільки він відображає підтримання банком своєї платоспроможності та забезпечення майбутнього розвитку.

Впродовж останніх років власний капітал банку мав тенденцію до зростання (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Склад власного капіталу ПАТ КБ «Укрсиббанк» за 2021-2024 рр., млрд грн

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Зміна 2024 р. до 2021 р.	
					абсолютна	відносна, %
Статутний капітал	5,1	5,1	5,1	5,1	0,0	100,00
Емісійний дохід	0,8	0,8	0,8	0,8	0,0	100,00
Нерозподілений прибуток	3,7	7,3	11,5	15,5	11,8	420,18
Усього	9,6	13,1	17,4	21,4	11,8	223,60

Джерело: сформовано автором на основі [23, 26].

Зокрема, зростання нерозподіленого прибутку свідчить про покращення фінансових результатів банку та накопичення прибутків, що є наслідком ефективного управління активами та успішного впровадження нових продуктів і послуг за підтримки іноземного інвестора.

У свою чергу, незмінний рівень статутного капіталу та емісійного доходу за 2021-2024 рр. вказує на відсутність додаткових емісій акцій для залучення капіталу, тобто свідчить про достатню капіталізацію банку, який не потребував залучення додаткових коштів, оскільки міг розвиватися за рахунок прибутків.

Водночас, важливим аспектом у діяльності банку є його зобов'язання, які відображають рівень довіри клієнтів, фінансові зобов'язання та обсяги залучених ресурсів, що впливають на ліквідність і здатність банку відповідати на поточні економічні виклики. Варто зазначити, що зростання обсягу коштів клієнтів свідчить про підвищення довіри клієнтів до банку. Втім, збільшення резервів за зобов'язаннями є ознакою обережного підходу до управління ризиками [23, 26].

Встановлено, що загальна сума зобов'язань банку зросла з 68,7 млрд грн (2021 р.) до 148,9 млрд грн (2024 р.), що вказує на активний розвиток банківської діяльності, який потребував збільшення обсягу залучених коштів від клієнтів та фінансових установ, що сприяло розширенню операційної діяльності [23, 26].

Отже, вплив іноземного капіталу проявляється у стратегії розвитку Укрсиббанку, орієнтованій на ефективність, модернізацію, фінансову стійкість та конкурентоспроможність. Системний підхід до управління активами,

оптимізація мережі та зростання довіри клієнтів дозволяють банку зміцнювати позиції на ринку й адаптуватися до викликів мінливого фінансового середовища.

2.2. Особливості функціонування іноземних банків в Україні

Для аналізу діяльності банківської системи України, Національним банком було вирішено розподілити банки на три групи: банки із державною часткою, банки із приватним капіталом та банки з іноземним капіталом. Критерієм для визначення банківської установи як учасника першої групи є державна частка в статутному капіталі понад 75%. Якщо частка статутного капіталу, що перевищує 50%, належить одному або ж декільком приватним інвесторам, то цей банк вважається банком з приватним капіталом. Банки, які мають контрольний пакет акцій у власності іноземних банків або фінансово-банківських груп, включаються до третьої групи [30]. Згідно із Законом України "Про банки та банківську діяльність", введено поняття "банк з іноземним капіталом", що означає банк із часткою капіталу, яка приналежить хоча б одному іноземному інвестору та становить не менше ніж 10% [30].

На кінець 2024 р., за даними НБУ, в Україні функціонує 61 банк, з яких 26 мають іноземний капітал. Зокрема, 19 банків належать до категорії зі 100% іноземним капіталом (дод. Б).

Наявність іноземного капіталу в банківській системі України є характерною ще з моменту незалежності країни. Серед основних причин привабливості українського ринку банківських послуг для іноземних інвесторів є можливість отримання високих прибутків завдяки високим відсотковим ставкам за кредитами та обмеженням, які не дозволяють банкам з іноземним капіталом розширювати свою діяльність на внутрішніх ринках через антимонопольне законодавство. Захоплюючи нові ринки, зокрема у країнах, що розвиваються, вони можуть ефективно використовувати свої фінансові ресурси. Проте ці тенденції можуть мати суперечливий вплив на безпеку української

фінансової системи: з одного боку, спостерігається фінансове зростання країни, а з іншого – виникають деякі загрози [15].

2014 р. став ключовим моментом для України через глибоку кризу, яка охопила країну. У відповідь на кризові умови, НБУ реалізував заходи для реформування банківської системи, серед яких було підняття мінімально допустимого рівня капіталізації банків. Цей крок сприяв відсіюванню банків, що не відповідали вимогам якості та фінансової прозорості. Попри скорочення кількості банківських установ, обсяг наданих кредитів в країні залишився на попередньому рівні, що підтверджує успішність процесу очищення банківського сектора. Більшість вилучених з ринку банків були засновані на приватному капіталі. Іноземні банки ж залишили ринок здебільшого через нестабільну політичну та економічну ситуацію, а також через відкликання ліцензій урядом у банків з російським капіталом.

Нами проаналізовано балансові залишки банківських структур у для визначення частки іноземних банківських груп у банківській системі України за період 2021-2024 рр. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

**Показники діяльності банків України
у розрізі банківських груп за 2021-2024 рр., млрд грн**

	2021	2022	2023	2024	Відношення 2024 р. до 2021 р.	
					абсолютне	відносне, %
Банки з державною часткою						
Загальні активи	1 173,1	1 438,4	1 854,8	2 094,7	921,5	178,56
Зобов'язання	846,9	1 438,5	1 435,2	1 639,5	792,6	193,58
Власний капітал	112,6	88,9	141,7	184,4	71,9	163,86
Банки іноземних банківських груп						
Загальні активи	709,2	755,9	806,7	925,2	215,9	130,44
Зобов'язання	546,2	620,3	672,2	767,1	220,9	140,45
Власний капітал	93,0	74,2	91,7	119,4	26,4	128,36
Банки з приватним капіталом						
Загальні активи	476,0	522,5	647,1	755,1	279,1	158,64
Зобов'язання	404,6	416,8	538,6	634,3	229,7	156,78
Власний капітал	50,0	52,8	63,3	77,8	27,9	155,78

Джерело: складено автором на основі [23].

У результаті, виявлено зростання активів, власного капіталу і зобов'язань. Зокрема: банки іноземних банківських груп мають зростання активів на рівні 30,44% (є найнижчим показником серед інших груп); зобов'язання банків іноземних банківських груп зросли на 40,45% (це найнижчі темпи зростання у порівнянні з іншими групами, що свідчать про збалансований підхід до зовнішнього фінансування); банки іноземних банківських груп показали зростання власного капіталу на рівні 28,36%, що є найнижчим показником серед усіх груп (це свідчить про консервативнішу політику тезаврації прибутків).

Встановлено, що банки іноземних банківських груп утримують більш стабільні та збалансовані позиції на ринку з помірним зростанням активів та власного капіталу. Це свідчить про їхню стратегію обережного розширення та потенційно вищий рівень ризик-менеджменту в порівнянні з державними і приватними банками, які показали більш агресивне зростання, а також про зосередження на довгостроковій перспективі. Іноземні банки, з їхньою консервативнішою стратегією, забезпечують важливий баланс на ринку, пропонуючи стабільність і досвід міжнародного банкінгу.

Рейтинг банків з іноземним капіталом за розміром активів та власним капіталом представлено в табл. 2.3. Виявлено, що в Україні присутні провідні банки з іноземним капіталом таких економічно розвинутих країн, як Німеччина, Австрія, Польща, Франція, Туреччина, Швеція, США, Італія, Нідерланди, Угорщина, Греція.

На початку 2025 р., частка іноземних банків в банківській системі України за обсягом активів становить 24,51%, за обсягом виданих кредитів – 21,01%, за обсягом залучених депозитів – 26,00%. При цьому, за обсягом сформованого статутного капіталу частка іноземних банків занадто низька, а саме 7,00%.

Показово, що 6 установ з іноземним капіталом, з наведених 14, за даними FORINSURER, входять в десятку рейтингу найнадійніших банків в Україні станом на 2024 р., а саме: АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК" – 4 місце; АТ "УКРСИББАНК" – 5 місце; АТ "КРЕДОБАНК" – 6 місце ; АТ "СІТІБАНК" –

8 місце; АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК" – 9 місце; АТ "ПРАВЕКС БАНК" – 10 місце [35].

Таблиця 2.3

**Характеристика банків з іноземним капіталом
на ринку України станом на 01.01.2025 р.**

Банк	Країна походження	Частка банку, %			
		Активи	Кредити	Депозити	Статутний капітал
АТ "Райффайзен Банк"	Австрія	6,26	7,22	6,44	1,52
АТ "УКРСИББАНК"	Франція	4,59	1,68	5,08	1,25
АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"	Франція	3,25	2,79	3,53	0,30
АТ "ОТП БАНК"	Угорщина	3,20	3,80	3,21	1,53
АТ "СІТІБАНК"	США	2,27	0,42	2,49	0,05
АТ "КРЕДОБАНК"	Польща	1,73	1,46	1,85	0,55
АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК"	Німеччина	1,20	2,44	1,25	0,39
АТ "ІНГ Банк Україна"	Нідерланди	0,82	0,55	0,87	0,18
АТ "ПРАВЕКС БАНК"	Італія	0,33	0,27	0,34	0,31
АТ "ПРЕУС БАНК МКБ"	Греція	0,26	0,00	0,30	0,07
АТ "СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ БАНК"	Швеція	0,26	0,18	0,28	0,62
АТ "Дойче Банк ДБУ"	Німеччина	0,23	0,05	0,28	0,07
АТ "КРЕДИТВЕСТ БАНК"	Туреччина	0,07	0,15	0,06	0,09
АТ "КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК"	Туреччина	0,04	0,01	0,03	0,06
Всього по іноземним банкам	х	24,51	21,01	26,00	7,00
Всього по банківській системі	х	100,00	100,00	100,00	100,00

Джерело: розраховано за даними НБУ [23].

Банки іноземних банківських груп продемонстрували зростання та розвиток у банківському секторі України, водночас зберігаючи залежність від зовнішнього фінансування, що може впливати на їх фінансову стійкість. Ці банки грають важливу роль у забезпеченні конкуренції та інновацій у секторі.

На тлі цього, регуляторам банків необхідно зосередитись на пошуку балансу між залученням іноземного капіталу для стимулювання розвитку та необхідністю забезпечення фінансової безпеки та стійкості банківської системи в цілому. Зважаючи на суверенітет і економічну стабільність України, ситуація, коли основні фінансові, інвестиційні та кредитні рішення приймаються в іноземних центрах прийняття рішень, може бути небезпечною. Таким чином, ця

ситуація може призвести до обґрунтованого питання про економічну безпеку держави.

У більшості економічно розвинених країн, частка іноземного капіталу в банківській системі коливається в межах 5-10% і ніде не перевищує 20%. Однак, в Україні, на кінець грудня 2021 р., рівень чистих активів був в межах 31,13%. У свою чергу, за наступних три роки ця частка суттєво знизилася і станом на кінець 2024 р. становила 25,89% чистих активів банківської системи (рис. 2.2).

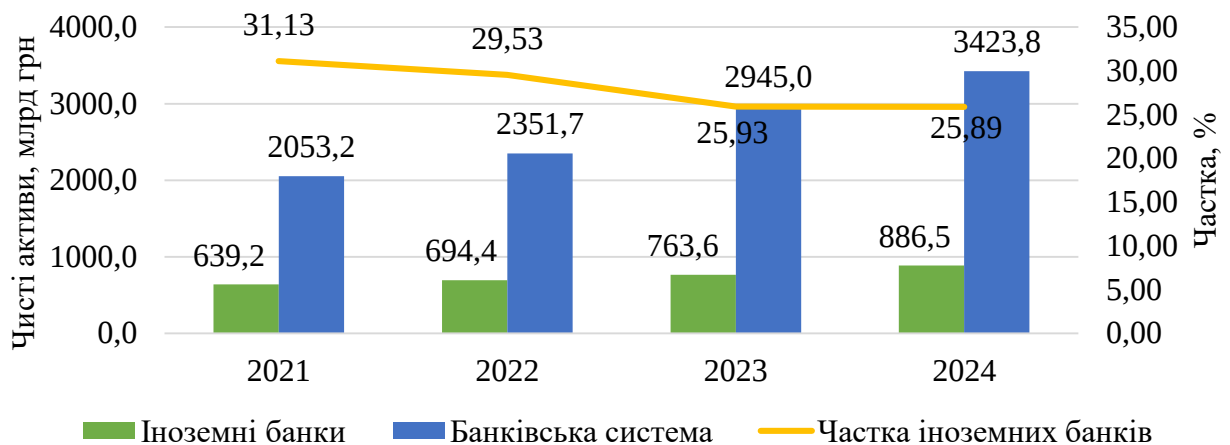

Рис. 2.2. Структура чистих активів банків з іноземним капіталом у банківському секторі України за 2021-2024 рр.

Джерело: побудовано за даними [23].

Перед ліцензійною політикою НБУ постає низка запитань: чи потрібно дбати про збереження національного характеру банківського сектора; чи піддаватися тенденції до його глобалізації та інтернаціоналізації; частка іноземного капіталу у військовому секторі перевищила оптимум чи наближається до порушення рамок національної безпеки; чи продати всю нашу банківську систему іноземним інвесторам (як це зробили угорці).

Присутність іноземного банківського капіталу в Україні є важливим фактором, що впливає на розвиток національної економіки, її фінансову стабільність та інтеграцію в світовий економічний простір. Залучення іноземного капіталу до банківської сфери відкриває перед Україною широкі перспективи: покращення якості фінансових послуг, впровадження інноваційних технологій та підвищення ефективності банківської системи загалом. Це сприяє

зростанню конкуренції на ринку, зниженню вартості кредитних ресурсів для бізнесу та населення, а також підвищенню загальної прозорості та надійності банківської системи.

Висновки до розділу 2

1. Доведено, що вплив іноземного капіталу проявляється у стратегії розвитку Укрсиббанку, орієнтованій на ефективність, модернізацію, фінансову стійкість та конкурентоспроможність. Загальні результати діяльності банку вказують на суттєве розширення фінансових можливостей. Зростання власного капіталу Укрсиббанку на 123,60% у період 2021-2024 рр. за рахунок прибутку свідчить про його фінансову стабільність і здатність ефективно використовувати ресурси. Це вказує на активний розвиток банківської діяльності, який потребував збільшення обсягів залучених коштів від клієнтів і фінансових установ, що сприяло розширенню операційної діяльності.

2. Встановлено, що на кінець 2024 р., за даними НБУ, в країні функціонує 61 банк, з яких 26 мають іноземний капітал. Зокрема, 19 банків належать до категорії зі 100% іноземним капіталом. В Україні присутні провідні банки з іноземним капіталом таких економічно розвинутих країн, як Німеччина, Австрія, Польща, Франція, Туреччина, Швеція, США, Італія, Нідерланди, Угорщина, Греція. Шість установ з іноземним капіталом, за даними FORINSURER, входять в десятку рейтингу найнадійніших банків України у 2024 р.

3. Виявлено, що на початку 2025 р. частка іноземних банків в банківській системі України за обсягом активів становить 24,51%, за обсягом виданих кредитів – 21,01%, за обсягом залучених депозитів – 26,00%. При цьому, за обсягом сформованого статутного капіталу частка іноземних банків занадто низька, а саме 7,00%.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ПРИСУТНОСТІ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ

3.1. Оцінка ефективності діяльності банківських установ з іноземним капіталом

Оцінка продуктивності банківської системи вимагає детального аналізу різних індикаторів та факторів, що впливають як на внутрішнє, так і на зовнішнє середовище банківської діяльності. Серед ключових аспектів, що впливають на розвиток банківської системи, важливе місце займає структура власності. Це тому, що форма власності банківських установ визначає їх стратегічні орієнтири, характер розвитку та загалом впливає на функціонування економіки країни. Іноземні банки в країнах, де вони діють, часто демонструють вищу стійкість до негативних зовнішніх впливів порівняно з вітчизняними банками. Оцінювання ефективності роботи банків з іноземним капіталом передбачає ідентифікацію як позитивного, так і негативного впливу іноземних інвестицій на розвиток банківського сектора та економіки в цілому.

Аналізуючи показники діяльності як вітчизняних, так й іноземних банківських установ, можна розробити ефективні стратегії і тактики для забезпечення стабільної та рентабельної роботи окремих банків і цілої банківської системи, що сприятиме створенню конкурентоздатних банків на міжнародних ринках.

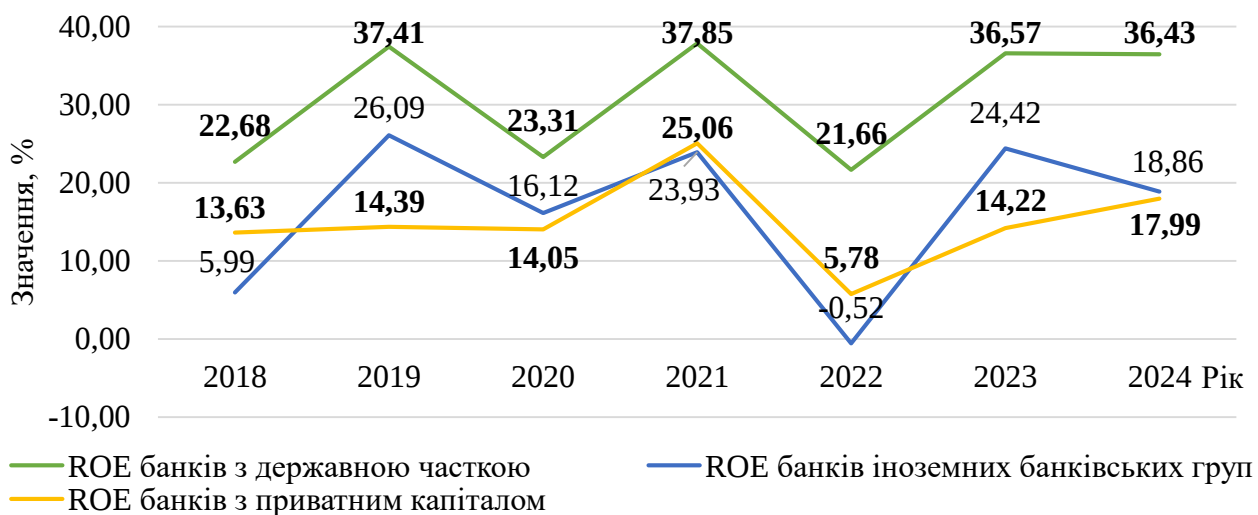
За результатами діяльності в 2024 р. іноземні банки мали високі фінансові показники (дод. В).

Підтверджено, що у 2024 р. загальна питома вага іноземних банків за обсягом прибутку становить 21,71% від загального по банківській системі, тобто п'ята частина прибутку банківської системи України припадає саме на банки з іноземним капіталом. Найбільш прибутковими є АТ "Райффайзен Банк" – 4276,4 млн грн, АТ "УКРСИББАНК" – 4075,4 млн грн та АТ "ОТП БАНК" –

4120,1 млн грн. Єдиним іноземним банком, який мав збиток за результатами діяльності в 2024 р., став АТ "ПРАВЕКС БАНК" – -217,4 млн грн.

Суттєвий вплив на інтегральний індикатор продуктивності банківської діяльності мають такі фактори, як обсяги повернутих депозитів, обсяги кредитування, відсоток депозитів до капіталу та відношення загальної суми кредитів до капіталу. Під час розрахунку кількісних мір ефективності були вивчені абсолютні показники, зокрема чистий прибуток (збиток) банків в Україні, а також відносні індикатори діяльності банків, включаючи такі параметри, як рентабельність активів, капіталу та капітальний мультиплікатор.

Показники рентабельності власного капіталу (ROE) для банківської системи України в цілому відображено на рис. 3.1.

**Рис 3.1. Рентабельність власного капіталу (ROE)
банківської системи України у розрізі банківських груп**

Джерело: запроваджено автором на основі [23].

Доведено, що банківська сфера України здатна до відновлення після кризових явищ. Іноземні банки, які працюють на національних ринках, хоча й мають певні переваги, теж зазнають впливу негативних зовнішніх чинників, які спровокували зниження рівня рентабельності власного капіталу до найнижчого рівня (-0,52%) серед усіх банківських груп. Показово, що банки з державною часткою мають найвищий рівень рентабельності у порівнянні з банками іноземних банківських груп, а саме показники державних банків у 2024 р. майже

у два рази вищі за показники іноземних банків (36,43% та 18,86% відповідно), незважаючи на нестабільність економіки в країні.

Ситуація з банками, які мають іноземний капітал в Україні, показує, що довіра вкладників та кредиторів до фінансової системи може бути похитнута незалежно від частки іноземних інвестицій. Виявлено, що існує потреба у визначенні державою чітких стратегічних напрямків для розвитку банківського сектора та його структури власності. Таке регулювання має на меті запобігання ситуаціям, коли інтереси лише іноземних інвесторів задовольняються, що може негативно відобразитись на прогресі національного банківського сектору та економіки країни в цілому.

В умовах глобалізації та інтеграційних процесів, іноземний капітал відіграє ключову роль у розвитку національних економік. Для України, що пережила значні політичні та економічні трансформації, залучення іноземних інвестицій є особливо актуальним. Присутність іноземного капіталу не тільки сприяє економічному зростанню, але й забезпечує технологічний обмін, підвищення конкурентоспроможності та модернізацію виробництва.

Протягом останніх років, Україна зробила ряд кроків для покращення інвестиційного клімату: проведення реформ у сфері регулювання бізнесу, боротьба з корупцією, спрощення податкового законодавства. Проте, незважаючи на позитивні зміни, іноземні інвестори все ще стикаються з численними викликами, такими як нестабільність політичної ситуації, ризики, пов'язані з військовими конфліктами, та недостатня інфраструктура.

Незважаючи на позитивні тенденції щодо залучення іноземних інвестицій в Україну, існує ряд серйозних проблем, які потребують детального аналізу. Аналіз присутності іноземного капіталу в Україні дозволяє виявити як внутрішні, так і зовнішні фактори, що впливають на ефективність та перспективи іноземних банків у країні (табл. 3.1).

Аналіз сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, які стоять перед іноземними банками в Україні, показує, що присутність іноземного капіталу має як позитивні, так і негативні аспекти. Серед сильних сторін виділяється

міжнародний досвід, який іноземні банки привносять в українську фінансову систему, а також здатність покращувати довіру до банківської системи країни. Однак, існують суттєві ризики, такі як відтік капіталу під час криз і обмежений доступ до кредитування малого та середнього бізнесу.

Таблиця 3.1

SWOT-аналіз присутності іноземного банківського капіталу в Україні

Внутрішні	Сильні сторони (Strenghts)	Слабкі сторони (Weaknesses)
	Банки з іноземним капіталом вносять в Україну передовий міжнародний досвід управління, обслуговування та інноваційні банківські продукти	У кризові періоди іноземні банки можуть вивести капітал з країни, що підвищує фінансову нестабільність
	Присутність відомих міжнародних банків збільшує довіру населення та бізнесу до банківської системи країни	Іноземні банки можуть бути менш зацікавлені в кредитуванні МСБ через високі ризики та низьку маржинальність цього сегменту в Україні
	Іноземні банки можуть слугувати мостом для залучення додаткових іноземних інвестицій в економіку України	Рішення іноземних банків можуть бути обумовлені не тільки місцевими умовами, а й глобальною стратегією або міжнародними політичними факторами
Зовнішні	Конкуренція з іноземними банками стимулює місцеві банки до покращення якості обслуговування та розширення спектру послуг	
	Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
	Іноземні банки можуть пропонувати новітні фінансові продукти та послуги, не доступні раніше на українському ринку	Глобальні економічні кризи можуть привести до виведення іноземного капіталу, що загрожує стабільності банківської системи України
	Співпраця іноземних банків з місцевими фінтех-компаніями може сприяти інноваціям та технологічному розвитку фінансового сектору	Політична невизначеність та зміни в законодавстві можуть негативно вплинути на інвестиційний клімат та рішення іноземних інвесторів щодо присутності на українському ринку
	Присутність іноземних банків може спонукати українські банки до вдосконалення практик корпоративного управління та прозорості	Присутність іноземних банків може становити загрозу для місцевих банків, особливо для менших та менш конкурентоспроможних
	Іноземні банки сприяють глобалізації українського фінансового ринку, забезпечуючи більш тісну інтеграцію з міжнародною банківською системою	Суворі міжнародні та місцеві регуляторні вимоги можуть ускладнити діяльність іноземних банків в Україні, обмежуючи їх здатність до адаптації та інновацій

Джерело: сформовано автором.

Зовнішні можливості, пов'язані з розширенням фінансових послуг і співпрацею з фінтех-компаніями, можуть стати важливими імпульсами для розвитку банківського сектору в Україні. Однак, макроекономічна

нестабільність та політичні ризики залишаються суттєвими загрозами, які можуть завадити цьому розвитку.

Доведено, що для підвищення ефективності іноземних банків в Україні необхідно зосередитися на покращенні інвестиційного клімату, підвищенні прозорості та стабільності законодавства, а також на розвитку співпраці між іноземними та місцевими фінансовими інститутами. Це дозволить не лише зменшити ризики, а й максимально використати переваги, які надає присутність іноземного капіталу.

Щодо впливу іноземного капіталу на зміни, які вже сталися, варто відмітити, що залучення іноземних інвестицій у банківську сферу спричинило перегрупування у секторі міжбанківських позик. Іноземні інвестори дотримуються більш обережної політики у встановленні лімітів на міжбанківські кредити, що призводить до їх зменшення для певних банків, а також до встановлення великих розмірів мінімальних лотів для міжбанківських позик. Це значно обмежує коло можливих позичальників і підвищує вимоги до них.

Крім того, зазначаються зміни в структурі активних операцій через те, що іноземні банки переважно орієнтуються на роздрібний сектор. Це призводить до зсуву у фокусі кредитування з виробників на споживачів, а також до контролю іноземцями понад 65% іпотечного ринку.

Український банківський бізнес є диверсифікованим за показником національної приналежності інвесторів. Україна має особливе значення для австрійських інвесторів, що видно з активності австрійців на ринку банківських продажів, зокрема з придбанням у 2015 році другого за величиною банку країни. Однак економічний спад у Центрально-Східній Європі, що почався у 2018 році, створив виклики для австрійських стратегів. Французькі інвестори в Україні контролюють кілька ключових банків, у тому числі Укрсиббанк, який увійшов до міжнародної фінансової групи BNP Paribas та зосередив значну частку іпотечних кредитів. Незважаючи на кризу, іноземний інвестор залишає високий інтерес до потенціалу української економіки та має довіру до її майбутнього розвитку.

3.2. Прогнозування показників діяльності іноземних банків в Україні

З огляду на аналіз внутрішніх та зовнішніх чинників, які впливають на присутність іноземного капіталу в Україні, особливо в банківському секторі, важливо розглянути прогнози щодо розвитку банківського сектору під впливом іноземних інвестицій, а саме депозитного та кредитного портфелів банківської системи України. Наочний аналіз прогнозів по депозитному та кредитному портфелях дозволить оцінити динаміку та потенціал розвитку активів і зобов'язань на найближчі роки (рис. 3.2).

За допомогою попередніх даних зроблено прогноз вартості депозитного та кредитного портфелів на 5 років для того, щоб оцінити, які тенденції матиме національна банківська система.

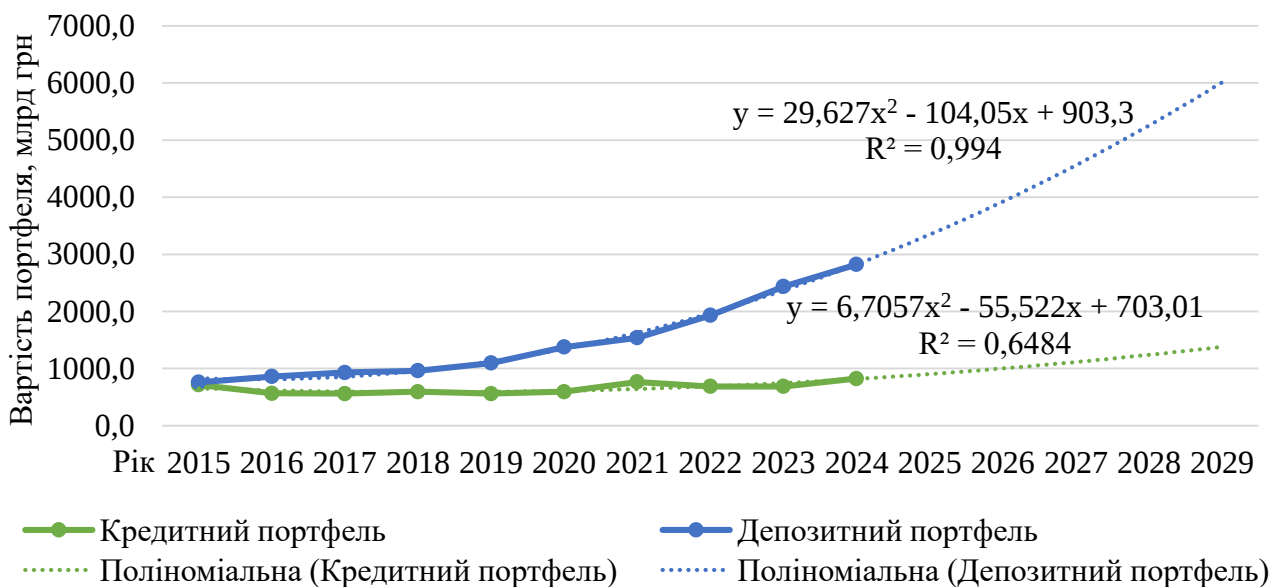

Рис. 3.2. Прогноз депозитного та кредитного портфелів банківської системи України на 5 років (за всіма валютами)

Джерело: сформовано автором на основі [23].

Отже, аналіз прогнозу свідчить про стабільне зростання активів і зобов'язань банківської системи країни, тобто відображає позитивну динаміку розвитку та можливість нарощування банківських операцій в Україні за рахунок іноземного капіталу.

Загалом, прогноз показує відносно пропорційне зростання обсягів депозитів і кредитів, що свідчить про збалансовану політику банків у управлінні ризиками. Підтримка балансу між активами та зобов'язаннями є важливим фактором для фінансової стабільності. Така позитивна динаміка розвитку свідчить про ефективність роботи банків України та залучення іноземного капіталу і досвіду, що допомагає вітчизняному банківському ринку успішно працювати навіть в умовах економічної невизначеності. Присутність іноземних інвесторів забезпечує доступ до нових фінансових інструментів і сприяє підвищенню якості банківських послуг.

Підсумовуючи аналіз перспектив присутності іноземного капіталу в Україні, варто зазначити, що іноземні банки приносять в національний банківський сектор важливі переваги, такі як міжнародний досвід, інноваційні продукти та підвищення стандартів корпоративного управління. Їхня присутність також сприяє зростанню довіри населення до банківської системи, розширенню конкуренції і залученню додаткових інвестицій. Водночас існують певні проблеми, такі як ризик відтоку капіталу в кризові періоди, обмежений доступ до кредитування малого і середнього бізнесу та залежність від міжнародної політики, що можуть вплинути на стабільність і зростання. Зовнішні чинники, такі як макроекономічна нестабільність і політичні ризики, також створюють загрози для діяльності іноземних банків.

Висновки до розділу 3

1. Розроблено SWOT-аналіз сильних і слабких сторін, можливостей і загроз. Серед сильних сторін виділяється міжнародний досвід, який іноземні банки привносять в українську фінансову систему, а також здатність покращувати довіру до банківської системи країни. Водночас, існують суттєві ризики, такі як відтік капіталу під час криз і обмежений доступ до кредитування малого та середнього бізнесу. Зовнішні можливості, пов'язані з розширенням фінансових

послуг і співпрацею з фінтех-компаніями, можуть стати важливими імпульсами для розвитку банківського сектору в Україні. Однак, макроекономічна нестабільність та політичні ризики залишаються суттєвими загрозами, які можуть завадити цьому розвитку.

2. Зпрогнозовано кредитний та депозитний портфелі банківської системи України, які мають позитивні тенденції до розвитку та можливість удосконалення та збільшення банківських операцій в Україні, у тому числі за допомогою банків з іноземним капіталом.

ВИСНОВКИ

1. Досліджено поняття іноземного капіталу та встановлено, що залучення іноземного капіталу розширює фінансові можливості банків, сприяє інтеграції України в глобальний фінансовий ринок та підвищенню конкурентоспроможності банківської системи. Видами іноземних інвестицій є прямі, портфельні іноземні інвестиції, вклади в депозитні рахунки, кредити та позики, спеціалізовані інвестиційні інструменти.

2. Виявлено канали впливу іноземного капіталу, а саме: фінансова підтримка і збільшення капіталу, впровадження сучасних стандартів корпоративного управління, передача технологій і впровадження інновацій, покращення управління ризиками, підтримка економічного розвитку та розширення кредитування.

3. Акцентовано увагу на досвіді Польщі, який показує, що іноземні банки мають значну перевагу в економічному, технологічному, продуктовому та кваліфікаційному потенціалі.

4. Проаналізовано результати діяльності Укрсиббанку та доведено, що вплив іноземного капіталу проявляється у стратегії розвитку орієнтованій на ефективність, модернізацію, фінансову стійкість та конкурентоспроможність.

5. Проаналізовано, що за період 2021-2024 рр. іноземні банки мають найнижчі темпи зростання у порівнянні з іншими групами, зокрема зростання активів на рівні 30,44%, зростання зобов'язань на 40,45%, що свідчить про збалансований підхід до зовнішнього фінансування. Зростання власного капіталу на рівні 28,36% свідчить про більш консервативну політику тезаврації прибутків.

6. Визначено, що в Україні присутні провідні банки з іноземним капіталом таких економічно розвинутих країн, як Німеччина, Австрія, Польща, Франція, Туреччина, Швеція, США, Італія, Нідерланди, Угорщина, Греція. На кінець 2024 р., в країні функціонує 61 банк, з яких 26 мають іноземний капітал. Зокрема, 19 банків належать до категорії зі 100% іноземним капіталом.

7. Встановлено, що загальна питома вага іноземних банків за обсягом прибутку становить 21,71% від загального по банківській системі, тобто п'ята частина прибутку банківської системи України припадає саме на банки з іноземним капіталом.

8. Доведено, що банківська сфера України здатна до відновлення після кризових явищ. Іноземні банки, які працюють на національних ринках, хоча й мають певні переваги, теж зазнають впливу негативних зовнішніх чинників, які спровокували зниження рівня рентабельності власного капіталу до найнижчого рівня (-0,52%) серед усіх банківських груп.

9. Побудовано SWOT-аналіз сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, який показує, що присутність іноземного капіталу має як позитивні, так і негативні аспекти.

10. Зпрогнозовано кредитний та депозитний портфелі банківської системи України, тобто прогноз відображає позитивну динаміку розвитку та можливість нарощування банківських операцій в Україні за рахунок банків з іноземним капіталом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Fatone L., Mariani F. Systemic risk governance in a dynamical model of a banking system with stochastic assets and liabilities. *Journal of Economic Interaction and Coordination*. 2020. Vol. 15. P. 183–219.
2. Zaburanna L. et al. The development of the banking system in conditions of destructive impact of internal and external factors / Zaburanna L., Nedilska L., Abramova I., Kurovska N., Martynuk G. *Наукові горизонти*. 2020. № 3. С. 7-18.
3. Zalewska A. Banki zagraniczne w Polskim sektorze bankowym w dekadzie przemian.
URL: https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/14423/1/A_Zalewska_Banki_zagraniczne_w_polskim_sektorze_bankowym.pdf (дата звернення 11.03.2025).
4. Акименко Н. В., Мамонтенко Н. С. Банківська система в умовах цифрової економіки. *Бізнес Інформ*. 2021. № 5. С. 333–338.
URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-5-333-338>
5. Балицька М. В., Пукас Т. В. Функціонування державного банківського сектору в умовах воєнного стану в Україні. *Ефективна економіка*. 2023. № 4.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_4_45 (дата звернення: 10.04.2025).
6. Бездітко Ю. М. Оцінка показників присутності іноземного капіталу у банківській системі України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. № 2 (19). С. 305–314. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/19_2019/19_2019.pdf#page=306
7. Береславська О. І. Трансформація банківських послуг в умовах цифровізації. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60.
URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3649/3578>
8. Бечко П. К., Бондаренко Н. В., Власюк С. А. Комплексна оцінка ефективності діяльності комерційних банків. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2022. Вип. 101 (2). С. 30-37.

9. Білавич Ю. Ю., Стебляк Д. М. Іноземний капітал в банківській системі України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2022. Вип. 45. С. 15-19.
10. Гой Ю. Ю., Терехух М. І. Діяльність банків з іноземним капіталом в Україні. *Комплексний підхід до модернізації науки: методи, моделі та мультидисциплінарність: матеріали I Міжнар. наук. конф., с. Вінниця*. 2021. Т. 1. С. 42-44.
11. Еркес О., Калита О., Сундук Т. Банківська система України в умовах війни. *Scientia-Fructuosa. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2022. № 144 (4). С. 122–133.
12. Заячківська О. В., Сиротюк О. Ю. Фінансова безпека банківського сектору України. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2023. Вип. 1. С. 33-41.
13. Зятіна Д. В., Згама А. О. Окремі питання процедур внутрішнього і іноземного банкрутства в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Право*. 2022. Вип. 74 (1). С. 147-152.
14. Кавецький Я. О. Вплив іноземного капіталу на функціонування банківської системи України. *Економічний потенціал країни: наукові підходи та практика реалізації: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 4 трав. 2018 р. Одеса, 2018*. С. 21–23.
15. Котік Б. С., Смолінська С. Д. Функціонування банківського сектору України в період воєнного стану. *Молодий вчений*. 2023. № 10 (122). С. 213-217.
16. Кочорба В. Ю., Манець О. В. Ефективність діяльності банків з іноземним капіталом на основі економетричного моделювання. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки*. 2021. № 5 (1). С. 29-37.
17. Краснова І. В., Щеглюк М. С., Тур Г. О. Fintech та цифрові трансформації на фінансовому ринку. *Ефективна економіка*. 2023. № 4. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.4.15>

18. Кулиняк І. Банки з іноземним капіталом: рейтингування та роль у забезпеченні сталого розвитку фінансового сектору України. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2018. № 3. С. 36-50.
19. Лаговська О. А., Новак О. С., Лоскоріх Г. Л. Ризики похідних фінансових інструментів у діяльності комерційних банків. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 3. С. 171-178.
20. Любіч О. О., Олійник Д. І., Свистун А. О. Стратегічні імперативи функціонування банків державного сектору на повоєнному етапі. *Фінанси України*. 2023. № 4. С. 36-54.
21. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk/> (дата звернення: 25.04.2025).
22. Мороз Н., Червінська О., Наквацький М. Розвиток банківського сектору України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-41> (дата звернення 01.04.2025)
23. Національний банк України: офіційний веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 10.04.2025).
24. Нетудихата К. Л., Пташнюк І. В. Рейтингове оцінювання діяльності банківських установ (на прикладі середніх банків України). *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. № 2 (2). С. 94-99.
25. Овсійчук К. Процентна політика банків сфери кредитування у період воєнного стану. *Студентські наукові читання 2023. Матеріали конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету*. Житомир : Поліський національний університет. 2023. С. 103-106.
26. ПАТ КБ «Уксьиббанк»: офіційний веб-сайт. URL: <https://ukrsibbank.com> (дата звернення: 10.04.2025).
27. Петик Л.О., Янісів Ю.В. Аналіз банківських ризиків на основі результатів економічних нормативів НБУ. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. URL:

http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2021/92.pdf (дата звернення: 30.03.2025)

28. Прасолова С. П. Порівняльна оцінка конкурентної позиції вітчизняних та іноземних банків на ринку України: актуальні аспекти. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки.* 2021. № 1. С. 51-60.
29. Приказюк Н. Сацюк М. Банки з іноземним капіталом в Україні: суперечності та перспективи розвитку. *Економічний аналіз.* № 1. 2020. С. 183-191.
30. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. №2121-III. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 10.04.2025).
31. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. №679. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення: 11.04.2025)
32. Прокопенко, Н. С., Мирончук, В. М., & Шепель, І. В. Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. *Економіка та суспільство.* 2022. № 41.
33. Прокоф'єва О. В. Розвиток банківського сектору України в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід.* 2023. № 8. С. 108-112.
34. Простебі Л. І. Моніторинг показників діяльності банківського сектору України в сучасних умовах. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту.* 2020. № 80. С. 101–113.
35. Рейтинг надійних банків України 2024: веб-сайт. URL: <https://forinsurer.com/rating-banks> (дата звернення: 27.03.2025)
36. Родіонова Т. А. , Пятков А. М. Аналіз ефективності державних, приватних і іноземних банків України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм.* 2020. Вип. 12. С. 171-182.
37. Руцишин Н. М. , Мединська Т. В., Вінявська В. В. Іноземний капітал у банківській системі України та його вплив на фінансову безпеку держави. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Економічні науки.* 2019. № 12 (2). С. 94-100.

38. Ситник Н. С., Стасишин А. В., Блащук-Девяткіна Н. З., Петик Л. О. Банківська система: навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 580 с.
39. Сус, Л., Овсійчук, К. Оцінка впливу іноземного капіталу на діяльність банківської системи України в умовах сучасних викликів і загроз. *Економіка та суспільство*. 2024 (68). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-89>.
40. Хома І., Папірник С. Вплив іноземного капіталу на стабільність банківської системи України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: [10.32782/2524-0072/2022-43-10](https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-10)
41. Шелудько С. А., Браткевич П. П. Вплив цифровізації на банківський бізнес в Україні. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 5 (16). С. 334-339.